

[Rozumět filosofovi]

Ladislav Hejdánek

◆ diktát, česky, vznik: 8. 12. 2009

◆ dictate, Czech, origin: 8. 12. 2009

[Rozumět filosofovi] [2009]

Porozumět nějakému filosofovi nestačí na základě toho, že mu prostě propadneme, že se ponoříme do jeho textů nebo do poslouchání jeho vyprávění, jeho výkladů. Porozumět tomu druhému nelze tím, že jenom se přizpůsobíme jeho způsobu myšlení. To je právě ta falešná představa, kterou má třeba Sobotka, že historik filosofie musí zjistit, jak se to s tím druhým filosofem, kterým se zabývá, má, jako kdyby to nebyla dějinná záležitost, jako kdyby to byl šutr.

A my, jako kdybychom mohli odhlížet od toho, že ten šutr se někde vzal, odněkud spadl, někdo ho třeba tam přenesl a tak dále, protože toho šutru se to netýká. A pokud ten šutr vezmeme a přeneseme někam jinam, tak je pořád tím, čím je. Tak takhle to není s filosofem.

A historik filosofie musí vždycky klást otázku, co ten filosof udělal tak, že se tím vydělil z jiných filosofů, z ostatních filosofů, ze své doby; že je v něčem odlišný od svých učitelů. Už to, že musíme dbát na to, u koho se učil ten filosof, už to ukazuje na nutnost dějinného zařazení. Ale tady je také třeba vždycky posuzovat toho filosofa ne jenom z hlediska toho, co tam je z těch dřívějších, jiných filosofů, ale co tam je toho nového. Já musím vědět, co je v těch ostatních filosofech, abych mohl rozpoznat, co v určitém filosofovi, kterým se zabývám, je na něm nepřevoditelné, co z nich nelze odvodit, co je vlastní tomu filosofovi samému.

No a tady jde o to, že vlastně budování velkých filosofických systémů vždycky znamená, že tam ten myslitel nutně zahrne spoustu věcí, které patří k jeho době, o kterých by psali i ostatní filosofové, a to právě není zajímavé. Zajímavé je, co ti druzí neřekli, co nenapsali, o čem vůbec nemysleli, co jim nenapadlo. A pak teprve porozumíme, oč vlastně tomu filosofovi šlo, a pak jsme schopni lépe pochopit to, co on se pokoušel pochopit a vyjádřit – lépe to pochopit než on – a vlastně nechat se jím vést. Ne tak, abychom ho napodobovali, ale abychom šli tím směrem dál.

Dobré, konec. Dneska je, nemýlím-li se, sedmého. Uvidíme. 11. 11.